

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

**Національний університет «Запорізька політехніка»**

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Українознавства та загальної мовної підготовки

(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)



**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Ректор (перший проректор)

2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЗПВ04 Українська культура в європейському контексті

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 173 Авіоніка,

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Електротехнічні комплекси та системи літальних апаратів

(назва спеціалізації)

інститут, факультет Фізико-технічний інститут, Електротехнічний факультет

(назва інституту, факультету)

мова навчання українська

2020 рік

Робоча програма Українська культура в європейському контексті для студентів  
(назва навчальної дисципліни)  
спеціальності 173 – Авіоніка  
освітня програма (спеціалізація) Електротехнічні комплекси та системи літальних  
апаратів  
(назва освітньої програми (спеціалізації))

„\_\_\_” \_\_\_\_\_ 2020 року - \_\_\_ с.

Розробники: Біленко Т.Г., доцент кафедри українознавства та загальної мовної  
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)  
підготовки, к.ф.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Українознавства та загальної  
мовної підготовки \_\_\_\_\_

Протокол від “\_\_\_” \_\_\_\_\_ 2020 року № \_\_\_\_\_

Завідувач кафедри Українознавства та загальної мовної підготовки \_\_\_\_\_  
(найменування кафедри)

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_\_ року \_\_\_\_\_ (Чернова І.В.)  
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією \_\_\_\_\_ ЕТФ \_\_\_\_\_ факультету  
Елетротехнічний  
(найменування факультету)

Протокол від “\_17\_” \_вересня\_\_\_\_\_ 2020 року №\_1\_

«\_17\_» вересня 2020 року Голова \_\_\_\_\_ (Антонов М.Л.)  
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми\*

«\_\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_\_\_ року Керівник групи \_\_\_\_\_  
(підпис) (прізвище та ініціали)

\*Якщо дисципліна викладається невипусковою кафедрою

## Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань – 17 Електроніка та телекомунікації	Нормативна	
	Напрямок підготовки – 173 Авіоніка		
Модулів – 2	Освітня програма – <u>173</u> <u>Електротехнічні комплекси та системи літальних апаратів</u>	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів – 4		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Основні напрямки української культури в контексті європейської на різних історичних етапах її становлення та розвитку		<b>Семестр</b>	
(назва)			
Загальна кількість годин – 90		4-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	<b>Лекції</b>	
		14 год.	4 год.
		<b>Практичні, семінарські</b>	
		14 год.	2 год.
		<b>Лабораторні</b>	
		год.	год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		58 год.	78 год.
<b>Індивідуальні завдання:</b>			
4 год.	6 год.		
Вид контролю: іспит			

**Примітка.**

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30% до 70%

для заочної форми навчання – 6% до 94%

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета:** надати студентам загальні знання щодо сучасних проблем розвитку української культури як складової загальноєвропейського культурного простору в умовах європейської інтеграції та глобалізації; вміння описувати та аналізувати феномени світової та української культури засобами академічного письма; здатність до критичного мислення, вміння застосовувати елементи критичного мислення у процесі навчання та професійної діяльності.

**Завдання:** сформувати системні загальні знання з історії української культури як частини загальноєвропейського культурного простору, зокрема головних історичних етапів, ключових подій, персоналій, наукових, мистецьких та освітніх здобутків. розуміти місце і роль культури в структурі людської життєдіяльності; вивчити досвід поколінь та історичні уроки розвитку суспільства, людини, культури; сприяти виробленню високих гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності; розуміти цінність і необхідність збереження культурних здобутків людства.

У результаті опанування навчальної дисципліни «Українська культура в європейському контексті» у студента повинні бути сформовані наступні **загальні компетентності:**

ЗК01	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК02	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.
ЗК03	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК05	Здатність спілкування державною мовою як усно так і письмово.
ЗК07	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК08	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

**Компетентності за дисципліною:**

- здатність здійснювати професійну діяльність у сфері авіоніки автономно і відповідально, дотримуючись законодавчої та нормативно-правової бази, а також державних та міжнародних вимог (ФК 1);

- здатність використовувати набуті знання, вміння та навички в обраній за фахом практичній роботі (ФК14);

- здатність застосовувати загальногуманітарні знання в межах засвоєння предметної області та розуміння професії; навички міжособистісної взаємодії;

- здатність діяти по-громадянськи свідомо та соціально відповідально. здатність розуміти та використовувати основні культурологічні поняття у повсякденному житті;

- здатність порівнювати розвиток української культури з розвитком культур інших народів світу, зокрема культур народів Західної Європи;

- здатність змістовно і послідовно аналізувати основні культурні епохи, їх історико-культурні пам'ятки;

- здатність орієнтуватися в основних напрямках сучасної української культури, а також вміти дати їм об'єктивну та науково обґрунтовану характеристику;

- здатність самостійно робити висновки й узагальнення культурологічних проблем; вміти застосовувати культурологічні знання для визначення особистої орієнтації в культурному просторі;

- здатність володіти основними елементами культурного етикету та виявляти свою всебічну обізнаність в питаннях української культури.

#### **Очікувані програмні результати навчання:**

РН2	Автономно отримувати нові знання в своїй та суміжних областях з різних джерел для ефективного розв'язання спеціалізованих задач.
РН6	Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у професійній діяльності.
РН7	Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.
РН9	Розуміння сучасних філософських теорій і основних набутоків світової та національної культури, їх творче осмислення та навички застосування у професійній діяльності, зокрема при спілкуванні з колегами:

- оволодіти основними поняттями та термінологією навчальної дисципліни;
- навчитися розуміти характер взаємозв'язків та співвідношення змісту та характеру національних та загальносвітової культури;
- навчитися розуміти причини та основні закономірності процесів, які відбувалися в сфері духовної культури людства протягом усієї історії розвитку;
- навчитися вести самостійні дослідження в межах дисципліни; вміти застосовувати на практиці знання, отримані в процесі навчання.

## **2. Програма навчальної дисципліни**

**Змістовий модуль 1. Європейська та українська культура від найдавніших часів до середини XIV ст.**

### **Тема 1. Давні культури на території України та в світі.**

Культура доби кам'яного віку. Трипільська культура. Скіфо-сарматська культура. Зарубинецька та черняхівська культури.

Землеробська культура, соціальна, культурна диференціація суспільства, державність і писемність у Єгипті. Культуротворча роль писемності. Особливості світосприйняття єгиптян: релігія, магія, міфологія, загробний культ. Будівництво гробниць і пірамід. Найвизначніші культурні пам'ятки та знахідки. Значення культури Стародавнього Єгипту для розвитку світової культури. Своєрідність месопотамської культури: космос як держава. Перші у світі правові кодекси. Закони Хаммурапі. Релігійна система та її зв'язок з культурою. Система освіти, клинопис, своєрідність мистецтва. Архітектура палаців і храмів (зиккурати). Найвизначніші культурні пам'ятки (Вавилонська вежа, сади Семіраміди та ін.). Своєрідність індійської культури. Різноманітність релігійних систем (індуїзм, джайнізм, буддизм, іслам) та їх місце у системі індійської культури. Релігія Вед (брахманізм). Веди як найдавніша пам'ятка писемної культури, їх складові. Світові досягнення індійської науки. Своєрідність індійського мистецтва та його зв'язок із способом життя. Унікальність китайської культури: ритуал та етика в традиціях народу. Своєрідність китайського мистецтва: триєдність каліграфії, поезії та живопису. Ідеал людини. Великі наукові відкриття, винаходи та їх вплив на світову культуру.

Поняття “античний світ”. Характерні риси давньогрецької культури. Основні етапи її розвитку та їх особливості. Традиції крито-мікенської культури. Специфіка світорозуміння у людей ранньокласового суспільства. Ідеал людини. Міфологія і пантеон богів грецького Олімпу. Поеми Гомера. Видатні грецькі філософи (Піфагор, Сократ, Платон, Аристотель та ін.). Архітектура та скульптура (Лісіпп, Фідій, Пракситель та ін.). Повсякденне життя в Афінах. Олімпійські ігри. Світове значення спадщини давніх греків.

Спадкоємність та самобутність давньоримської культури. Релігійна еволюція від язичництва до християнства. Римське право і його світове значення. Своєрідність світогляду римлян. Переворот у римській культурі під впливом грецької традиції. Філософія і

юриспруденція в житті римлян. Римське мистецтво. Римська архітектура та будівельна техніка, скульптурний портрет. Відлуння античності в культурному житті Європи.

Античні міста-держави в Північному Причорномор'ї та в Криму, особливості розвитку матеріальної та духовної культури. Взаємовпливи культур.

Життя, побут, світогляд стародавніх слов'ян. Язичницька культура. Міфологія східнослов'янських племен. Мистецькі набутки слов'ян. Особливості писемності. «Велесова книга». Античні історики про слов'ян та їх культуру

## **Тема 2. Українська культура у контексті європейського Середньовіччя.**

Загальні особливості візантійської культури та етапи її розвитку. Народження нової ідеології: від язичництва до християнства. Наслідки релігійно-світоглядного перевороту і культура. Взаємовідносини християнської церкви і держави. Культурні взаємозв'язки Заходу і Сходу. Храмове мистецтво та іконопис (храм св. Софії в Константинополі). Вплив Візантії на культуру Київської Русі та країн середньовічної Європи. Загальна характеристика доби Середньовіччя як етапу розвитку світової культури. Середньовіччя на Заході і Сході. Поєднання античної і варварської культур, ідей християнства та язичництва в країнах Західної Європи.

Джерела формування культури Київської Русі. Матеріальна і духовна культура східних слов'ян. Уявлення про культуру в Київській Русі. Особливості давньоруського мистецтва. Періоди розвитку давньоруського мистецтва. Хрещення Русі і реформація культури: претензії православ'я бути культурою. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Писемність і літературна традиція. Освіта та наукові знання. Бібліотеки. Книжна справа. Найдавніші літописи. Ідея єдиної Русі як культурна парадигма («Слово о полку Ігоревім»). Давньоруська міська культура. Культова, оборонна та палацова архітектура. Софійський собор, Десятинна церква, Золоті ворота. Іконопис як один з найбільш яскравих напрямів образотворчого мистецтва. Фрески та мозаїка. Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури.

Історико-культурне значення утворення Галицько-Волинської держави. Фортифікаційна і будівельна діяльність князів. Роль Данила Галицького в культурному піднесенні князівства. Літописання. Галицька архітектурна школа. Іконописні традиції ГВК.

## **Змістовий модуль 2. Культура доби Відродження та Реформації в Європі та Україні.**

### **Тема 3. Культура Ренесансу.**

Відродження як новий етап у розвитку європейської культури. Специфічні риси культури Ренесансу: ідея самоцінності та самодостатності людської особистості, гуманізм, універсалізація. Передумови його формування. Ренесансна культура як цілісне явище, її характер. Основні періоди італійського Ренесансу. Відродження античності й утвердження ідеології гуманізму. Ідеал людини. Визначні наукові відкриття у різних сферах знань. Титани Високого Відродження (Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело). «Золоте століття» іспанського живопису (Ель Греко, Дієго Веласкес). Північне Відродження. Найвизначніші

митці: М. де Сервантес, Ф. Рабле, В. Шекспір та ін. Видатний мислитель-гуманіст Еразм Роттердамський. Майстри живопису Північної Європи: Х. Босх, А. Дюрер, Ж. Фуке та ін.

Формування і розвиток української культури в XIV –XVII ст. та вплив на нього політичної ситуації. Перехід українських земель під владу Великого князівства Литовського, згодом Речі Посполитої. Вплив мистецтва Відродження на українську архітектуру (сер. XVI ст.). Еволюція української скульптури і живопису в XIV-XVII ст. Вплив релігійного мистецтва на український живопис. Своєрідність української ікони.

Діяльність культурно-освітніх осередків. Особливості функціонування братських шкіл. Розвиток науки, видання букварів, граматик. Полемічна література.

#### **Тема 4. Соціально-культурний динамізм нового часу. Культура в умовах Реформації та Просвітництва.**

Реформація і контрреформація та їх вплив на культуру Європи. Протестантизм і формування особистості нового типу. Основні напрями Реформації, найвизначніші ідеологи (М. Лютер, У. Цвінглі, Ж. Кальвін, Т. Мюнцер). Розвиток природознавства та інших наук. Роль географічних відкриттів. Геліоцентрична система М. Коперніка.

Французький абсолютизм, доба Людовіка XIV. Класицизм у культурі XVII ст. Його теоретичні засади (“Мистецтво поетичне” Н. Буало). Ж. Расін, П. Корнель, Мольєр як найяскравіші драматурги-класицисти. Синтез архітектури й садово-паркового мистецтва (Версаль).

Культ розуму. Раціоналістична картина світу і людини в ідеології Просвітництва. Поширення наукових знань. Сентименталізм у художній літературі XVIII ст. Стиль рококо: живопис А. Ватто, Ф. Буше. Італійське мистецтво XVIII ст. Драматургія К. Гольдоні та Г. Гоцці. Міський архітектурний пейзаж (Дж. Каналетто, Ф. Гварді).

Витоки козацької культури та основні джерела її вивчення. Проблема синкретизму козацької культури. Освітня система в козацькій державі. Козацька етнопедagogіка.

Світоглядно-естетичні засади українського бароко: антиномічність, динамізм, нагромадження прикрас, алегорій та емблем, парадокс та надмірна театральність. Формування нового ідеалу людини – «людина національна». Інтерпретація бароко як національно-органічного стилю в українській культурі. Напрямки розвитку архітектури: єзуїтське бароко, перехідний стиль, українське бароко. Декоративізм, орнаментальність та колористика як характерні риси українського архітектурного бароко. Палацова архітектура. Рококо в українських архітектурних пам'ятках. Розвиток української барокової скульптури. Бароко в живописі (М. Петрахович, І. Руткович), розвиток парсунного портрету і гравюри (О. Тарасевич, Л. Тарасевич, І. Щирський.). Бароко в літературі. Нові здобутки українського барокового музичного мистецтва. Формування національної української культури бароко як стильова домінанта епохи. Розвиток барокової поезії, церковної музики. Поширення хорового (партесно-хорального) співу.



### **Змістовий модуль 3. Духовні пошуки кінця XVIII – XIX ст.**

#### **Тема 5. Європейська культура кінця XVIII - XIX ст.: духовні пошуки.**

Наукові і технічні досягнення. Поява і поширення романтизму як нового типу свідомості, ідеології, мистецької системи: в Німеччині — йєнські та гейдельберзькі романтики Новалис, Ф. Шлегель, Е. Гофман, Ф. Шуберт; в Англії — поети “озерної школи” Дж. Кітс, В. Вордсворт, Дж. Байрон, В. Скотт, В. Тернер; у Франції — В. Гюго, Жорж Санд, Е. Делакура, Т. Жеріко та ін. Романтична опера (Д. Верді, Ш. Гуно, В. Белліні, Г. Доніцетті). Утвердження реалізму в різних видах мистецтва: в літературі (Стендаль, О. де Бальзак, Ч. Діккенс, Л. Толстой, Ф. Достоєвський та ін.); у живописі (Ж. Мілле, Г. Курбе) та ін. Позитивізм і прагматизм. Філософські ідеї А. Шопенгауера, Ф. Ніцше, А. Бергсона, О. Конта. Декаданс. Натуралізм та модернізм. Імпресіонізм та символізм. Особливості стилю “модерн” у живописі та в архітектурі (І. Врубель, А. Бенуа, К. Сомов, А. Гауді). Неоромантизм у літературі і театральному мистецтві (К. Гамсун, Г. Гауптман, Дж. Кіплінг та ін.).

Вплив соціально-політичних подій на розвиток української культури у першій половині XIX ст. Основні риси культури XIX ст. Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі XIX в. Поширення освіти, відкриття шкіл, народних училищ. Роль Харківського та Київського університетів. Розвиток науки та філософської думки. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. «Історія Русів». Зв'язок народного та професійного мистецтва. Діяльність Т.Г. Шевченка. Кирило-Мефодіївське товариство.

Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі XIX в. Формування української класичної літератури. Романтизм у літературі. Критичний реалізм 30-40-х рр. XIX ст. Натуралізм в мистецтві. Соціальні протиріччя XIX – XX ст. в культурі. Література кінця XIX ст. Початок науково-технічної революції. Культурологічний зміст відкриттів XIX ст.

Українська культура в період національного відродження (друга половина XIX – початок XX ст.). Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики. Роль українського мистецтва у боротьбі зі спробами зросійщення України. Освіта і наука. Діяльність В.Антоновича, М.Костомарова, М.Драгоманова. Особливості літературного процесу. Розвиток українського театального мистецтва. Музичне мистецтво. М.Лисенко – основоположник української класичної музики. Живопис, скульптура, архітектура.

### **Змістовий модуль 4. Культура XX - поч. XXI ст.**

#### **Тема 6. Проблеми гуманізму на зламі століть (кінець XIX – XX ст.).**

Особливості розвитку культури у XX ст. Вплив глобальних потрясінь (війни, революції) на культуру. Ірраціональні тенденції в духовному житті, філософії та мистецтві. Розвиток науки і техніки. Вплив НТР на культуру. Становлення кіномистецтва. Модернізм XX ст. Новітні стилі в мистецтві: абстракціонізм, кубізм, футуризм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм. Художні здобутки XX ст. в образотворчому мистецтві (К. Малевич, В. Кандінський, С. Далі та ін.), у літературі (Е. Ремарк, Е. Хемінгуей, А. Камю, Г. Маркес та ін.), драматургії (М. Метерлінк, Б. Шоу, Б. Брехт та ін.). Художня культура другої половини XX ст. Постмодернізм (Дж. Апдайк,

Р. Мерль, Кріш, Ф. Дюрренматт, Зюскінд та ін.). Реалістичне мистецтво. Масова та елітарна культура. Молодіжна субкультура. Загальносвітові проблеми: екологія, демографія, політика.

Традиції та новації в українській культурі. Українська культура в європейському та світовому соціокультурному контексті. Криза просвітительського гуманізму та новітня ідеологія української державності. Українське мистецтво — формотворчий чинник української нації.

Основні естетичні принципи модернізму. Українське національне відродження періоду Української революції. Тенденції розвитку української культури у нових політичних умовах. Українізація та її суть. Основні засади п'ятирічних планів культосвітнього будівництва УРСР. Основні напрямки в розвитку українського мистецтва у 20-30-і рр. ХХ ст. Реалізм та соцреалізм в українському живописі. Український мистецький авангард та його доля. Література й театр на тлі нових національних та соціальних реалій. Стан української кінематографії. О. Довженко. Відносини держави і церкви. Трагедія української культури у період сталінізму. Культура УРСР під час Другої світової війни.

Наука та освіта, преса і радіо, театр і кіно, образотворче мистецтво під час війни. Створення нових вищих навчальних закладів і розширення мережі науково-дослідних установ у повоєнні часи. Розвиток науки та техніки. Проведення акцій, спрямованих проти творчої інтелігенції, вилучення з бібліотек книг українських політичних діячів і письменників. Поява нових творів літератури і драматургії (А. Малишко, О. Гончар, М. Бажан, Остап Вишня та ін.). Творчість композиторів Г. Майбороди, С. Людкевича та ін. Особливості архітектури та образотворчого мистецтва повоєнних часів. Створення закладів професійно-технічного навчання для підготовки робітничих кадрів. “Шістдесятники” у боротьбі за національно-культурне відродження України. Посилення ідеологічного тиску та репресій, “чистка” редакцій газет, журналів, видавництва. Розвиток кіно- і театрального мистецтва (С. Параджанов, К. Муратова, Л. Биков, Н. Ужвій, Д. Гнатюк, Є. Мірошниченко та ін.). Розквіт музично-естрадного мистецтва (В. Івасюк, Н. Яремчук, С. Ротару, В. Зінкевич та ін.). Втрата національної своєрідності в архітектурі містобудування (масові житлові забудови). Традиції українського народного живопису у творах Т. Яблонської та В. Зарецького. Розвиток ужитково-декоративного мистецтва (вироби народних майстрів).

### **Тема 7. Постмодерністська модель культури у світовій та українській інтерпретаціях.**

Принципи мистецтва постмодернізму: відмова від художньої логіки, анти естетизм, усунення мистецтва, ерозія жанрів і стилів. Концептуалізм і його течії: боді-арт, ленд-арт, перфоманс, відеоарт. Нові форми художньої творчості. Архітектура, література, живопис, музика, телебачення доби постмодернізму. Феномен рок-культури. Контркультура. Молодіжні субкультури. Форми масової культури, її ідеали, орієнтованість на загальнодоступність сприйняття і засвоєння. Масова видовищна культура: ідеали й ідоли. Кінопродукція масової культури: детективи, мюзикли, фільми жахів, фільми катастроф, вестерни, ганстерські фільми. Провідні жанри масової культури. Кітч – один з проявів масової культури.

Культурні процеси в Україні після 1991 р. Культурно-мистецькі товариства. Розширення сфер діяльності творчих спілок, мистецьких груп. Гуманістична орієнтація суспільства. Зміцнення зв'язків і співробітництва України з іншими державами. Сучасна українська культура. Українська культура в зарубіжжі. Нові відносини держави і церкви. Культурні контакти з різними країнами.

Нові тенденції в мистецькому житті як результат отриманої в 90-ті рр. свободи творчості. Розвиток української національної музичної школи. Театр і кіно. Негативні наслідки комерціалізації мистецтва. Вплив політичної боротьби в сучасній Україні на розвиток вітчизняної культури. Перспективи розвитку національної культури. Досягнення і проблеми культури незалежної України. Українська культура за межами України. Розвиток українського спорту.

### 3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Модуль 1</b>												
<b>Змістовий модуль 1. Європейська та українська культура від найдавніших часів до середини XIV ст.</b>												
Тема 1. Давні культури на території України та в світі.	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2. Українська культура у контексті європейського Середньовіччя	12	2	2			8	14	2			2	10
Разом за змістовим модулем 1	26	4	4			18	28	4	2		2	20
<b>Змістовий модуль 2. Культура доби Відродження та Реформації в Європі та Україні.</b>												
Тема 3. Культура Ренесансу	12	2	2			8	12					12
Тема 4. Соціально-культурний динамізм нового часу. Культура в умовах Реформації та Просвітництва.	12	2	2			8	12					12

Разом за змістовим модулем 2	24	4	4			16	24					24
<b>Модуль 2</b>												
<b>Змістовий модуль 3. Духовні пошуки кінця XVIII – XIX ст.</b>												
Тема 5. Європейська культура кінця XVIII - XIX ст.: духовні пошуки.	16	2	2		4	8	18				4	14
Разом за змістовим модулем 3	16	2	2		4	8	18				4	14
<b>Змістовий модуль 4. Культура XX - поч. XXI ст.</b>												
Тема 6. Проблеми гуманізму на зламі століть (кінець XIX – XX ст.)	12	2	2			8	10					10
Тема 7. Постмодерністська модель культури у світовій та українській інтерпретаціях	12	2	2			8	10					10
Разом за змістовим модулем 4	24	4	4			16	20					20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>Усього годин</b>												
	90	14	14		4	58	90	4	2		6	78

#### 4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культура Стародавнього світу	2
2	Культура європейського Середньовіччя	2

3	Культура доби Відродження	2
4	Культура бароко (другої половини XVII – XVIII ст.)	2
5	Культура к. XVIII - XIX ст.	2
6	Українська культура на зламі кінця XIX–XX ст. у контексті європейської культури.	2
7	Сучасні культурні практики в Україні	2
	Разом	14

### 5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

### 6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	-

### 7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Найдавніші цивілізації	10
2	Культура середньовічної епохи	8
3	Культура в період Відродження та Реформації	8
4	Культура доби Просвітництва	8
5	Романтизм XIX ст.	8
6	Нові напрями у культурі XX ст.	8
7	Основні світові тенденції розвитку сучасної культури.	8
	Разом	58

## 8. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – підготовка рефератів на семінарські заняття (на вибір).

1. Особливості архаїчної культури.
2. Міфологія і магія архаїчної культури.
3. Виникнення письма, його види.
4. Література як вид мистецтва.
5. Поняття “античність” та “антична культура”.
6. Живопис, його види.
7. Романський та готичний стилі.
8. Культові споруди та основні типи храмів.
9. Гуманізм і Відродження.
10. Іконопис та іконостас.
11. Класицизм, його основні принципи.
12. Особливості стилю бароко.
13. Своєрідність стилю рококо.
14. Сутність поняття “романтизм”. Передумови виникнення романтизму.
15. Модернізм, його сутність.
16. Основні модерністські течії.
17. Поняття авангардизму, його напрями. Постмодернізм у сучасній світовій культурі.
18. Особливості стилю “ампір”.
19. Архітектура як вид мистецтва.
20. Поняття про графіку як вид мистецтва.
21. Кіно- і театральне мистецтво.
22. Масова та елітарна культури.
23. Осередки найдавніших культур.
24. Міфологія, релігія, культури Стародавнього Єгипту.
25. Культура Месопотамії.
26. Літературний спадок найдавніших культур.
27. Культура Стародавньої Індії.
28. Культура Японії серед азійських культур.
29. Культура Стародавнього Ірану.
30. Вплив античності на розвиток культури Західної Європи.
31. Вплив християнства на розвиток культури Середньовіччя.
32. Героїчні народні епоси доби Середньовіччя.
33. Найвизначніші здобутки західноєвропейського мистецтва доби Відродження.
34. Видатні діячі Відродження.
35. Мистецтво бароко.
36. Класицизм у європейському мистецтві XVII ст.
37. Французькі драматурги-класицисти.
38. Просвітницька ідеологія і культура Західної Європи XVIII ст.
39. Стиль рококо у європейському мистецтві.
40. Романтизм у світовій культурі.
41. Утвердження реалізму в літературі та мистецтві XIX ст.
42. Художні здобутки митців-реалістів.
43. Модерністські течії XX ст.
44. Драматургія XX ст.
45. Основні тенденції розвитку світової культури XX ст.
46. Самобутність культури східних слов'ян.

47. Міфологія і мистецтво східних слов'ян.
48. Співвідношення язичництва та християнства в культурі Київської Русі.
49. Бібліотеки і школи Київської Русі.
50. Давньоруські літописи.
51. Визначні архітектурні пам'ятки Київської Русі.
52. Пам'ятки культури Київської Русі.
53. Мозаїка як вид монументального мистецтва.
54. Загальні тенденції розвитку української культури XIV–XVI ст.
55. Формування української духовної книги (XV–XVI ст.).
56. Роль козацтва в розвитку української культури.
57. Козацькі літописи.
58. Культурна місія братств і братських шкіл.
59. Внесок Києво-Могилянської академії в розвиток української культури.
60. Історія українського друкарства.
61. Українська барокова культура.
62. Дерев'яна архітектура в Україні.
63. Просвітницькі ідеї та діяльність Григорія Сковороди.
64. Українська культура доби Гетьманщини.
65. Культурологічна та просвітницька діяльність Івана Мазепи.
66. Національно-культурне відродження в Україні на межі XIX–XX ст.
67. Українське образотворче мистецтво XIX–XX ст.
68. Український модерн.
69. “Шістдесятники” та їх внесок у розвиток культури.
70. Формування українського національного театру.
71. Явище масової культури та його перспективи.
72. Основні етапи розвитку освіти в Україні (братські школи, Острозька академія, Києво-Могилянська академія, університети, сучасні навчальні заклади).

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

## 9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- словесні;
- наочні;
- практичні;
- евристичний;
- проблемно-пошуковий;
- науково-дослідницький;
- метод проблемного викладання.

## 10. Очікувані результати навчання з дисципліни

- знати ключові теоретичні поняття, що вивчаються в процесі курсу;
- характеризувати основні закономірності формування й етапи розвитку української та європейської культури від давнини до сучасності;

- навчитися розпізнавати імена видатних діячів духовної культури людства;
- вміти надати характеристику творчій діяльності видатних майстрів мистецтва;
- ознайомитися з методикою опрацювання наукових, художніх та документальних джерел з питань, визначених курсом
- надавати кваліфіковані консультації з проблем та питань, що вивчаються в межах курсу;
- демонструвати власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем.

### 11. Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання: усне опитування на семінарських заняттях, заслуховування рефератів під час семінарських занять, аудиторна контрольна робота за змістовими модулями, рубіжні контролі.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, письмова відповідь на іспитові питання.

### 12. Критерії оцінювання

Кожен рубіжний контроль передбачає два змістових модулі й оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю враховуються наступні види робіт:

- активність роботи студента на практичному занятті оцінюється до 5 балів. (Всього 7 семінарських занять по 5 балів = 35 балів);
- перевірка конспекту лекцій – 10 балів;
- самостійна робота – 10 балів;
- аудиторна контрольна робота – до 45 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
85-89	<b>B</b>	добре	
75-84	<b>C</b>		



70-74	<b>D</b>	задовільно	
60-69	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### 13. Методичне забезпечення

1. робоча навчальна програма дисципліни;
2. силабус навчальної дисципліни;
3. Методичні вказівки з планами семінарських занять з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Укл.: Дедков М.В., Спудка І.М. та ін. - Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 34 с.
4. Тексти (конспект) лекцій з дисципліни «Українська культура в європейському контексті» для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Укл.: Дедков М.В., Спудка І.М. та ін. - Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2020. – 66 с.

### 14. Рекомендована література

#### Базова:

1. Багацький В.В. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник/ В.В. Багацький, Л.І. Кормич. – К.: Кондор, 2007. – 304 с.
2. Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському контексті / [Ю.П. Богуцький, В.П. Андрущенко, Ж.О. Безвершук, Л.М. Новохатько]; За ред. Ю.П. Богуцького. – К.: Знання, 2007. – 679 с.
3. Бокань В. А. Історія культури України: Навч. посібник / В. А. Бокань, Л. П. Польовий. – К.: МАУП, 1998. – 232 с.
4. Історія світової культури / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 376 с.
5. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. – К.: видавництво «Наукова думка», 2001. – Т.1: Асєєв Ю.С., Баран В.Д., Баранов І.А. та ін. Історія культури давнього населення України. – 1135 с.
6. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. – К.: видавництво «Наукова думка», 2001. – Т.2: Александрович В.С., Балущок В.Г., Боянівська М.Б. та ін. Українська культура XIII – першої половини XVII століть. – 847 с. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. – К.: видавництво «Наукова думка», 2003. – Т.3: Александрович В.С., Борисенко В.Й., Виврот Т.М. та ін. Українська культура другої половини XVII – XVIII століть. – 1246 с.

7. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. – К.: видавництво «Наукова думка», 2008. – Т.4. – Кн.1: Артюх Л.Ф., Балушок В.Г., Бондаренко Г.Б. та ін. Українська культура XIX століття. – 1007 с.
8. Історія української культури: В 5-ти т./ НАН України/ За заг. ред. Б. Патона. – К.: видавництво «Наукова думка», 2005. – Т.4. – Кн.2: Бондар М.П., Загайкевич М.П., Пилипчук Р.Я. та ін. Українська культура XIX століття. – 1293 с.
9. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник / М. В. Кордон. – [вид. 2-ге]. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.
10. Українська та зарубіжна культура. Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — [4-те вид., випр. і допов]. — К.: Знання, 2009. — 589 с.
11. Шейко В. Історія української культури: Навч. посібник / В. Шейко, Л. Тишевська. – К.: Кондор, 2006. – 264 с.

#### Допоміжна:

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. пос. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарьова. - Львів: Світ, 2004. - 344 с.
2. Білик Б. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб./ Б. Білик та ін.; За ред. С. Клапчука, В. Остафійчука. – К.: Вища шк.; Знання, 1999. – 326 с.
3. Гаврюшенко О. А. Історія культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К.: Кондор, 2004. – 763 с.
4. Греченко В. Історія світової та української культури: Підруч / [В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко]. - К.: Літера, 2000. - 464 с.
5. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). Філософські нариси / В. С. Горський. - К.: Центр практичної філософії, 2001. - 236 с.
6. Дещинський Л. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник / [Л. Дещинський, Я. Денісов, М. Скалецький, Л. Цубов, Н. Барановська, О. Макарчук]. – Вид. 4-е, перероблене і доповнене. – Л.: Бескид Біт, 2005. – 304 с.
7. Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів / В. Зотов, А. Клімачова, В. Таран. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 269 с.
8. Історія української культури у 5 т.
  - Т.1. Історія культури давнього населення України. – К., 2001.
  - Т.2. Українська культура XIII - першої половини ХУІІ ст. – К., 2002.
  - Т.3. Українська культура першої половини ХУІІ – ХУІІІ ст. – К., 2003.
  - Т.4. Українська культура другої половини ХІХ ст. – К., 2005
  - Т.5. Кн.1. Українська культура ХХ - початку ХХІ століть. – К., 2011.- 862с.
9. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури ХХ століття): Навч. Посібник / Л. І. Кормич, В. В. Багацький В.В. [3 вид]. - Х.: Одісей, 2004. - 304 с.
10. Курас І. Провідники духовності в Україні / І. Курас. - К.: Вища школа, 2003. - 738 с.
11. Левчук Л. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Л. Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 449 с.
12. Матвеева Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. Матвеева. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.

13. Миропольська Н. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: Навч. посіб. / [Н. Миропольська, Е. Белкіна, Л. Масол, О. Оніщенко]. – К.: Вища школа, 2001. – 191 с.
14. Пальм Н. Д. Історія української культури : навчальний посібник / Н.Д. Пальм, Т.Є. Гетало. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. – 296 с.
15. Погорілий О. Культурологія: Навчальний посібник / Упоряд.: О. Погорілий, М. Собуцький. - К.: Києво-Могилянська академія, 2005. - 320 с.
16. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Культурологія: 100 питань - 100 відповідей. Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар, Д. Є. Погорілий. - К.: Фірма «ІНКОС», 2008. - 240 с.
17. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи / М. Попович. – К.: Майстерня Білецьких, 2007. – 255 с.
18. Українська культура: цивілізаційний вимір/ Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К.: ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496с.
19. Українська та зарубіжна культура: Підручник / [за ред. В.О.Лозового]. - Х., 2006. - 376 с.
20. Тюрменко І. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник / За ред. І. Тюрменко, С. Буравченкова, П. Рудик. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 370 с.
21. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / О. Шевнюк. - К.: Знання-Прес, 2002. - 277 с.

#### **15. Інформаційні ресурси:**

1. [http://pidruchniki.ws/16140505/kulturologiya/natsionalno-kulturne\\_pidnesennya\\_20-30-h\\_rokiv#985](http://pidruchniki.ws/16140505/kulturologiya/natsionalno-kulturne_pidnesennya_20-30-h_rokiv#985)
2. [http://www.nuos.edu.ua/files/Visotskii\\_Istoriia\\_ukrayinskoyi\\_kulturi.pdf](http://www.nuos.edu.ua/files/Visotskii_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf)
3. <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>
4. [http://chitalka.info/gp\\_07/gp\\_07index.htm](http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm)
5. <http://izbornyk.org.ua/istkult2/ikult2.htm>
6. [http://www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/madey\\_ist\\_ukr\\_culture.pdf](http://www.franko.lviv.ua/faculty/Phil/madey_ist_ukr_culture.pdf)
7. [http://www.nuos.edu.ua/files/Shieiko\\_Tishievska\\_Istoriia\\_ukrayinskoyi\\_kulturi.pdf](http://www.nuos.edu.ua/files/Shieiko_Tishievska_Istoriia_ukrayinskoyi_kulturi.pdf)
8. <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>

Запоріжжя, 2020 рік